

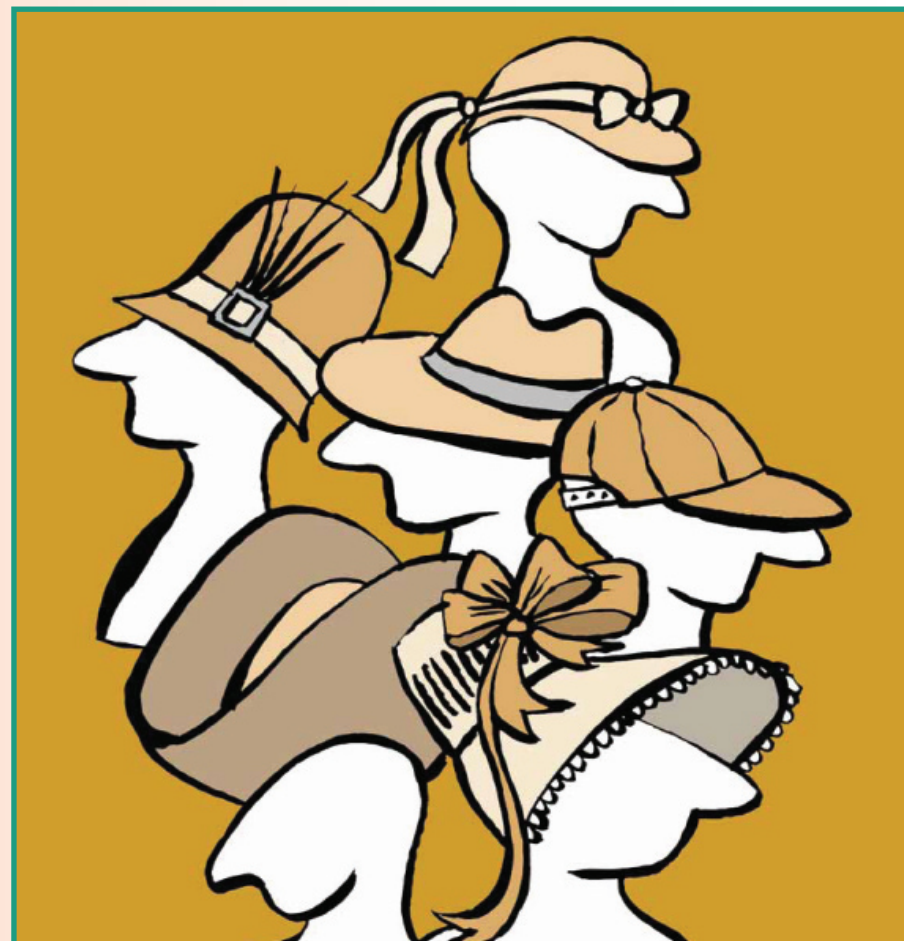
ÉRTÉKEK A TÁRSADALOMBAN 2.

KÜLÖNBÖZŐ ÉRTÉKEK ÜTKÖZÉSE, A KONFLIKTUS FELOLDÁSA

Készítette: IFA Műhely – Dr. Mihály Ottó, Dr. Falus Katalin, Jakab György, F. Kristóf Mária, Czincz Józsefné, Iván Márta, Janicsek Lajos Tamás, Kálmán Katalin, Kolláth Erzsébet, Márcz Klára, Molnár Géza, Molnár Zsuzsa, Montay Beáta, Tölgyesi Livia, Ursu Zsuzsa, Zsigmond Ottília, Zágon Bertalanné

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

A 5. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I. a) Mi az érték? – a fogalom megközelítése					
A)	<p>Egy képzeletbeli utazással kezdjük az órát. Felkeressük <i>Értékországot</i>.</p> <p>Feladat: Egy A/3-as rajzlapon önállóan kifejtik a diákok <i>Értékországgal</i> kapcsolatos elképzeléseiket:</p> <p>– Hol található? Hogyan lehet oda eljutni és mivel? Számodra mi az érték?</p> <p>Mivel több értéket is ismersz, hogyan tudnád őket egymás mellett elképzelni (a jót és rosszat).</p> <p>– <i>Értékország</i> felé menet milyen állomásokon állnál meg? Vajon városokban – falvakban élnek az értékek, esetleg egy nagy bérházban lakásonként, netalántán hegyen – völgyön – barlangokban?!</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>Erkölcsei alapismeretek – értéktudat, kreativitás, önálló gondolkodás, csendes! munka közben a mások elmélyült figyelmének tisztelete, saját vélemény megtartása</p>	<p>Frontális osztálymunka – önálló munka</p>	<p>A/3-as rajzlap, filctollak</p>	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B)	<p>1. Mi jut eszetekbe az érték szóról? Lehet-e a negatív cselekedeteket <i>negatív értéknek nevezni</i>, vagyis lehet-e egyáltalán érték az, ami negatív?</p> <p>2. <i>Negatív</i> és pozitív értékeket gyűjtenek, plakátra írják.</p> <p>3. Csoportosítják az értékeket önálló ötletek alapján, ezek felkerülnek a táblára.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	Együttműködési készség, figyelmes hallgatás, felelős döntés, kritikai gondolkodás fejlesztése	<p>1. Frontális osztálymunka – beszélgetés</p> <p>2–3. Kooperatív tanulás – ötletroham szóforgóval</p>		
C)	<p>1. Az érték meghatározása. A feladatlap segítségével határozd meg a számodra fontos és kevésbé fontos értékeket, húzd alá, majd írd mellé, ahol lényegesnek találod a negatív értelmezést is.</p> <p>2. Az értékek ismertetése és indoklása egyéni vállalkozás alapján</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	Önálló döntés, érveléstechnika, kritikai gondolkodás fejlesztése	Frontális osztálymunka – önálló munka	D1 (Mi az érték?)	
I. b) Az értékek csoportosítása: értékrend					
A)	<p>A diákok kiválasztják maguknak a számukra legfontosabbnak tűnő értéket, és némajátékkal adják elő úgy, hogy a társaik ráismerjenek!</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p> <p>(Itt tartható szünet, vagy lezárható a modul első részének megbeszélése.)</p>	Kreativitás, erkölcsi értékismeret, kommunikációs képesség fejlesztése, együttműködési készség	Dráma – némajáték		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B)	<p>Mindenki választ egy értékcsoportot, a szerint, amit a legfontosabbnak talál maga számára. Csoportokba rendeződnek, majd indokolják, hogy miért tartják irányadó értéknek.</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p> <p>(Itt tartható szünet, vagy lezárható a modul első részének megbeszélése.)</p>	<p>Kreatív gondolkodás és együttműködési készség, lojalitás a másik véleménye iránt</p>	<p>Kooperatív tanulás – csoportképzés – szóforgó – csoportszóforgó</p>		
C)	<p>Választanak maguknak olyan nem kívánatos viselkedési formát, amit nagyon elítélnék (pl. környezetszennyezés: olajat önt a tóba, és megdöglenek a halak, madarak; vagy hazudik valaki, és ezért bajba kerül a barátja, társa). A szerepjátszás eszközeivel keltenek ellenérzést az efféle viselkedéssel szemben.</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p> <p>(Itt tartható szünet, vagy lezárható a modul első részének megbeszélése.)</p>	<p>Együttműködési képesség fejlesztése, kreativitás fejlesztése, gátlások oldása, a komikum mint érték</p>	<p>Dramajáték</p>		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II. a) Alapvető értékek a társadalomban					
A)	<p>1. Az értékről eddig megbeszélte, összegyűjtött gondolatok felelevenítése néhány szóban, hogy az órai munka folyamatában tudjon illeszkedni az előző órához.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p> <p>2. Filmrészlet vetítése Megfigyelési szempontok:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Minden gyerek egy értékrendet vall, vagy ha nem, akkor hány csoportra oszthatóak? – Miért nem tudnak közösen játszani, csapatot alkotni? – A „külsős” kevesebbet ér, mint egy „belső”? – lehet arról beszélni, hogy egyik ember kevesebbet ér, mint a másik? – A tanár miért vállal „cinkosságot” a gyerekekkel, és nézi el nekik pl., hogy átmásztak a kerítésen? – Lehet egy felnőttel igazán barátkozni? <p style="text-align: right;">vetítés: 15 perc</p>	Összefogott figyelem, kritikai gondolkodás fejlesztése, erkölcsi alapelvek felismerése	Frontális osztálymunka – beszélgetés		P4 (Filmleírás alapján filmkölcsonzés, a részletek kiválasztása)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B)	<p>Beszélgetés: a múlt és jelen értékrendjei. Művészeti alkotások szerepe az érték megőrzésében és az értékítélet alakulásában.</p> <p>1. Csontváry: <i>Mosztár hídjá</i> vagy <i>Vihar a nagy Hortobágyon</i> című festménye</p> <p>A festmény és a valóság közötti összefüggés keresése a megadott szempontok alapján:</p> <p>Csoportmunkában választanak a megadott szempontok közül, válaszaikat plakátra írják:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A festők nem végeznek fizikai munkát, mégis elismert és szükséges elemei a társadalomnak – szerinted miért? – A festmény és valóság gyakran különbözik egymástól, mégis értéként tartjuk számon. <ul style="list-style-type: none"> – Miért képvisel értéket a festészet és egyéb művészeti ágak az emberek számára? – Milyen lenne az életünk művészetek nélkül? – A mosztári, közel 600 éves hidat a szerbiai háborúban lebombázták, és most eredeti állapotában állították helyre. Miért nem egy modern viszonyoknak megfelelő új hidat építettek helyette? – Miért fontos az emberek számára a nemzeti értékek megbecsülése? – Szükség van-e nemzeti értékekre? <p style="text-align: right;">15 perc</p> <ul style="list-style-type: none"> – Számodra fontos-e a művészeti–esztétikai érték, a nemzeti értékek tisztelete, megbecsülése, a jövő nemzedék számára megóvása? <p style="text-align: right;">15'</p>	<p>Esztétikai érzék fejlesztése, művészeti hajlam vagy érdeklődés felkeltése, együttműködési készség gyakorlása, a nemzeti öntudat mint érték, kommunikációs készség fejlesztése</p>	<p>Kooperatív tanulás – megbeszélés, szóforgóval véleményalkotás</p>	<p>D2 (Művészeti alkotások Csontváry: <i>Római híd Mosztárban,</i> <i>Vihar a nagy Hortobágyon)</i></p>	<p>P1, P2 (Műleírás)</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
C)	<p>Anonymus krónikája nyomán: a <i>Vérszerződés</i> szövegének alapján a különböző értékek megvizsgálása és egy értékrend megállapítása. Aszövegönállóelolvasása után lehet: csoportonként más-más megfigyelési, elemzési szempontot adni az egyes csoportoknak, majd csoportszóforgóval összegezni.</p> <p>Készülhetnek csoportonként is az egyes szempontok alapján rövid „beszédre”. Indokolják véleményüket.</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>Erkölcsei értékítélet, szóbeli fogalmazáskészség fejlesztése, nemzeti öntudat értékkezelése, mértékletessége: a csoportmunka jelentősége</p>	<p>Kooperatív tanulás – gondolkozz, beszélj meg!</p> <p>Frontális osztálymunka – beszámoló, megbeszélés</p>	D3 (Munkafüzet: a vérszerződés)	P3 (Szempontok a elemzéshez)
II. b) Társadalmi értékrendek hatása az önmegvalósításra					
A)	<p>Válasszanak maguknak a tanulók egy-egy szereplőt a <i>Repülő osztály</i> című filmből, és próbálják beleélni magukat a szerepébe! Győzzék meg a többieket, hogy amit csinálnak, az éppen úgy a legjobb, és az azért így van jól, mert... – fejtsék ki, miért!</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>Képzelőerő, kreativitás, együttműködő készség</p>	<p>Kooperatív tanulás – vita</p>		P4 (Filmleírás)
B)	<p>A művészeti – esztétikai értékek átlépik az országhatárokat, örökérvényűek. Mit jelent számodra ez a kijelentés?</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>Képzelőerő, intelligencia, ismeretgazdag életvitel, érveléstechnika</p>	<p>Frontális osztálymunka – beszélgetőkör</p>		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
C)	<p>Tinódi Lantos Sebestyén – nemzeti értékeink A bevezető beszélgetésben szóljon a pedagógus az igréről, szerepéről, a nemzeti értékekről. A feldolgozás csoportokban történik, szempontok alapján. Gondolkozz, beszélj meg, a csoportok maguk választanak a szempontok közül. Hagyjuk érzelmeik, gondolataik érvényesülését. Törekedjünk arra, hogy ne reprodukálás, hanem önálló gondolataik jöjjenek elő, és a bemutatásnál indokolják is azokat.</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>Nemzeti öntudat, értékközvetítő, együttműködési készség, vitakultúra fejlesztése, lojalitás egymás értékítélete iránt, érveléstechnika</p>	<p>Frontális osztálymunka – előadás</p> <p>Kooperatív tanulás – Gondolkozz, beszélj meg! vita – érvelés</p>	D4 (Tinódi L. S. idézet)	P5 (Elemzési szempontok)
II. c) Értékítéletek pozitív irányultsága					
A)	<p>Alkossanak csoportokat: „belső”, „külső” és tanár legyen egy-egy csapatban! A választott csoport szemszögéből bírálják meg a másik fél álláspontját. Igyekezzenek meggyőzni egymást a saját igazukról, javasoljanak kivezető utat az általuk rossznak ítélt álláspontból. Milyen értékekkel nem értenek egyet a másik félnél, és hogyan gondolnák jónak?</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Meggyőző érvelés, együttműködés, mások véleményének tisztelő tartása</p>	<p>Kooperatív tanulás – csoportvita</p>		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B)	<p>Feladat</p> <p>Milyennek képzeled a művészeket? Egyes művészeti ágak jeles képviselőiről gyűjtenek értékesnek és kevésbé értékesnek, netán „elítélendőnek” ítélt cselekedeteket, emlékeket. Felkészülnek a választott cselekedet értékelésére védelem és vád alapján.</p> <p>12 perc</p>	<p>Együttműködési készség, lojalitás egymás értékítéletével szemben, odafigyelés egymás véleményére, vitakultúra</p>	<p>Kooperatív tanulás – dráma vagy vita</p>		
C)	<p>Feladat: mai téma feldolgozására mondát vagy regét írnak, melyben a témául választott cselekedetet az utódoknak követendőnek, megbecsülendőnek ajánlják. Rokonszenvi vagy téma szerinti választással alakulnak csoportok.</p> <p>10-15 perc</p>	<p>Közös munka öröme, különböző értékítéletek egymáshoz igazítása, odafigyelés a mások véleményére</p>	<p>Kooperatív tanulás – közös kreatív írás</p>		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. d) Különböző értéktudatok és az egyéni értékkülönbözések konfliktusa					
A)	Feladat: 1. Csoportértékrend összeállítása: – ötletroham az értékek összegyűjtésére; – a mindenki által fontosnak tartott kerül legfelülre; – rangsorolják a javaslatok száma szerint az értékeket. 5 perc 2. Hasonlítsák össze a csoportok értékrendjét! Állapítsák meg, hogy van-e eltérés! 5 perc (Itt szünetet lehet tartani, vagy esetleg más időpontban folytatni a megkezdett munkát.)	Egymás véleménye iránti lojalitás, erkölcsi értékítélet, önazonosságtudat fejlesztése, érveléstechnika fejlesztése	Kooperatív tanulás – ötletroham Frontális osztálymunka – beszélgetőkör		Csomagolópapír, vastag filcek

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B)	<p>Feladat: összehasonlítják a választott művészek életét a sajátjukkal. A csoportok megosztják egymással véleményüket.</p> <p>Vagy meglévő, vagy érdeklődés szerint alakuló csoportokban egy- egy választott művész köré csoportosulva dolgoznak.</p> <p>– Szeretnének-e úgy élni, mint ők, és el tudnák-e viselni a nyomort, éhezést (l. József Attila, Modigliani stb.) az önmegvalósítás érdekében? Ők tudtak volna másként élni? Önként választották ezt a „hivatást”, vagy elrendeltetett az ő sorsuk előre? A művészi értékeket a gazdasági értékek elé helyezték (általában) miért?</p> <p style="text-align: right;">13 perc</p> <p>(Itt szünetet lehet tartani, vagy esetleg más időpontban folytatni a megkezdett munkát)</p>	<p>Ítéletalkotás, vélemények ütköztetése, erkölcsi alkalmazkodás</p>	<p>Kooperatív tanulás – Gondolkozz, beszélj meg!</p> <p>Összegezés: Kooperatív tanulás – beszámoló csoportszóforgóban</p>		
C)	<p>Régies kifejezéseket, szavakat gyűjtenek, amelyek igazolják számunkra, hogy igazán komoly értékközvetítő tényező a múltunk ismerete!</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p> <p>(Itt szünetet lehet tartani, vagy esetleg más időpontban folytatni a megkezdett munkát.)</p>	<p>Közös munka öröme, egymásra figyelés, intelligens csoportmunka</p>	<p>Kooperatív tanulás – ötletroham, szóforgó</p>		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III. a) Önálló értékrendem helye a közvetlen környezetben					
A)	<p>Feladat: összehasonlítják egymás <i>Értékország</i>beli helyzetét, egymás értékrendjét a következő szempontok alapján csoportokban:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Születtek-e számokra új értékek az elmúlt órákon eltöltött idő alatt? – Jelen volt-e a munkád során a szabadságérzés, hogy azt tehetsz, most amit akarsz? – Netalán gondoltál-e arra, hogy a döntéseidért felelősséggel tartozol? Kinek? – magadnak – szüleidnek – barátaidnak – az iskolád jó hírének – stb. – Érzel-e magadban elég akaraterőt ahhoz, hogy ha az elmúlt órák folyamán hibára leltél a saját értékítéletedben, változtatni tudj rajta? <i>(vagy inkább nem vallod be magadnak, és akkor nincs is semmi probléma, minden maradhat a régi megszokott módján a továbbiakban?)</i> <p>Nem szükséges valamennyi szempontot mindenkinek megválaszolni, válogatni lehet.</p> <p style="text-align: right;">20-25 perc</p>	<p>Önértékelés, önkritika, önismeret, együtt gondolkodás a társakkal, felelősségtudat fejlesztése</p>	<p>Kooperatív tanulás – szóforgó</p>		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B)	<p>Feladat: eddigi ismereteik alapján a diákok egy olyan fiktív interjút készítenek egymással, amely alapján kiderül, hogy megértették-e a jó és rossz közötti különbséget; az értéket nem tévesztik-e össze a szokással, önértékelésük milyen fokú: túlzott vagy alulbecsüli magát, esetleg reális? Barátkoznál-e vele, ha szüleid, ismerőseid elleneznék azt? Igen – nem, miért?</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	Megértették-e a jó és rossz közötti különbséget? Ki mit mond magáról?	Kooperatív tanulás – háromlépcsős interjú		
III. b) Értékelés					
A)	<p>A diákok összegezik magukban az eddigi órák ismereteit, fejleményeit. Feladat:</p> <ol style="list-style-type: none"> Elmondják egymásnak, hogy számunkra mi a legfőbb érték és miért. Értékelik az osztályt mint közösségi értéket képviselő csoportot. Értékelik tanáraikat (a filmben látottakat is felhasználhatják véleményük megalkotásához!). <p style="text-align: right;">25-20 perc</p>	Intelligens kritikai érzék fejlesztése, építő jellegű kritika megfogalmazása, pozitív lelki beállítódás fejlesztése (a jót keresni másokban), érveléstechnika fejlesztése	Frontális osztálymunka – beszélgetőkör		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B)	<p>Záróbeszélgetés: a diákok elmondják véleményüket arról, hogy miért kell ennyi időt szánni az emberi értékek megvitatására? Mi lenne a társadalommal, ha senki sem egyeztetné saját értékítéletét a másokéval?</p> <p>Az erkölcsi szabályok figyelembevételével: „mi a jó?!” értékelik az elmúlt időszak értelmét, esetleg értelmetlenségét.</p> <p style="text-align: right;">25 perc</p>	<p>A vitatkozás alapelveinek betartása, együttgondolkodási képesség fejlesztése, önismeret, önértékelés felismerése</p>	<p>Frontális osztálymunka – beszélgetőkör</p>		

Mellékletek

P1 MŰVÉSZETI ALKOTÁSOK

Csontvári: *Római híd Mosztárban*

A szép ívű hidat, a török hídépítészet ma is ámulatot keltő remekét 1566-ban, Szigetvár ostromának évében kezdték el építeni a Neretva fölött. Az egyetlen lendülettel átszökkenő, méltán világhírű hidat Hajrudin török építész tervei alapján emelték. A mosztári híd nem tartozik a fő művek, a Csontváry-életmű csúcspontjai közé, mégis az életpálya szemszögéből fordulatos hozó esztendő jellemző és beszédes alkotása. Csontvári szinte naturalista hűséggel ábrázolja a látványt, mindazokat a jellegzetes motívumokat, amelyek a mosztári hidat és környezetét idegenforgalmi látványossággá teszik. Mi az a többlet, ami a festményt a naturalista valóságábrázolás fölé emeli? Csontváry átkomponálja a látványt. A festmény kompozíciója igen átgondolt. A híd ívének jellegzetes vonala többször visszatér a képen, a háromszög alakú forma a házak tetőzetének rajzában folytatódik. A bal parton álló házsor házai tompaszögben végződő tűzfalukat fordítják felénk. A jobb oldalon álló házak tetőzete trapéz alakban dől a hídra. Középpont a messzi ívelésű híd. A tetők közül kandikáló csúcsos minaretek. A háttérben kopár, palaszürke hegy. A házak falán apró, sötét, hallgatag ablakszemek nyílnak. A híd mellett a kép másik fő motívuma a Neretva. Az előtér nagy részét a víz haragoszöld foltja tölti be. A festmény színezése a kompozíciós elvnek van alárendelve: a láthatatlan fényforrás, a lenyugvó nap jobb oldalról süt. Csontváry képzeletét a látvány ragadja meg. Keresi a természeti ritkaságokat, az érdekes, rendkívüli tájakat, történelmi emlékekben gazdag helyeket. Vonzódik a tenger, a vízesés, a folyó,

a hegy, a tűzhányó képéhez, a különleges történelmi emlékekhez, a váromhoz, romokhoz. Folyton utazik. A nagyszerű látványt űzi Taorminába, Mosztárba, Jeruzsálemba, Athénbe. Mindenképp a „nagy” témát keresi. Csontváry művészete szempontjából igazán fontos a látvány. Nem a természetet festi. S nem is vízióit vetíti ki a természetre. A látványt látomássá fejleszt. Mit csodálunk Csontváry *Mosztári hídján*? A szerkezetet? A színeket? A fényhatást? A távlatot? A varázslat a kép hangulatában van. Atmoszférája, sugallata van a festménynek. Nem „a kihalt házak kozmikus csöndje borzaszt – ahogy Németh Lajos írja, nem élet nélküli. Ellenkezőleg. A kompozícióban, a festmény szimmetrikus fölépítésében, a formák és a színek elrendezésében egyensúlyt, harmóniát érzek. Ember nélküli, de nem embertelen táj. Csönd ül a képen, de nem a halál, az élettelen csöndje, hanem a figyelő csönd, a beszédes csönd, az egyensúly és a harmónia csöndje. Kiegyensúlyozottság, partokat, tájakat összekötő könnyedség szól a képből. A festmény egésze árasztja a balkáni török–mohamedán világ levegőjét. Ez a „Mosztári híd” igazi varázsa. Az, hogy Bosznia teljes táji – természeti és etnikai – történelmi atmoszféráját képes visszaadni. Nem külsőségeiben, hanem lényegében. Csontváry a természet után fest, de nem a természetet. Nem a látvány szépségét örökíti meg, hanem, ami mögötte van: a táj, a történelem jelentését. Megteremt a látványt, a megszerzett élményt, az érzékelhető világ mítoszát. Csontváry festménye egy táj „jelentésével” tett gazdagabbá. S ma a híd a háború áldozata lett. (Az elmúlt években magyar közreműködéssel a hidat újjáépítették – szerk.)

<http://www.harmonet.hu/>

P2 MŰVÉSZETI ALKOTÁSOK

Csontváry: *Vihar a nagy Hortobágyon*

A kilenclyukú híd Magyarország egyik legismertebb építménye: a pusztára látogatók számára kihagyhatatlan programpont a megtekintése. Csontváry Kosztká Tivadár „Vihar a nagy Hortobágyon” című képéről a festészet rajongói számára ismerős, az évente megtartott augusztus tizenkilenc-husadiki hídi vásár pedig a film- és tévéhíradók kifelejthetetlen motívuma. A híd egyébként meg is érdemli a hírért. Ez a leghosszabb magyarországi kőhíd – építménye a szárnyfalakkal együtt 167 méter –, és az egyik legrégebbi is: 1827-től 1833-ig készült. Tervezőjét Povolny Ferencnek hívták, a kivitelezőjét pedig Littsman Józsefnek. A híd a pusztán átfolyó Hortobágy folyócska fölött vezeti át az országot. Hídfőjében ugyancsak nevezetes építményt lelünk: a hortobágyi csárdát. A földszintes, tornácos ház 1699-ben épült, 1781-ben, majd 1830-ban átépítették; azóta őrzi ismerős formáját. A híd és a csárda mellett leljük a Hortobágyi Pásztor múzeumot, mely a pusztai ridegpásztorok emlékeiből ad ízelítőt. A Hortobágy ennek a része szikes-sós pusztaság, természetvédelmi terület. Am nem volt mindig ilyen! Az Árpád-korban falvak népesítették ezt a vidéket is, egészen az 1500-as évek végéig, amikor a tizenöt éves háború következményeképpen ezt a vidéket is végigpusztították a hadak, s a falvak lakói Debrecenbe menekültek. A Hortobágy ekkor lett pusztává, ahol a rideg állattartás adta a megkevesbült lakosság életforrását. Száraz azonban még ekkor sem volt ez a vidék: évről évre végigöntötte a Tisza áradása. Csak a XIX. századi folyószabályozás rekesztette ki innen az árvizeket, s változtatta a Hortobágyot mai képére, száraz, sós, szikes pusztává.

P3 ELEMZÉSI SZEMPONTOK A VÉRSZERZŐDÉS MEGBESZÉLÉSÉHEZ

A szempontok csupán irányadók, ne ragaszkodjunk szigorúan a pontos válaszadáshoz, hagyjuk saját gondolataikat érvényesülni!

- Miért Pannónia földjét keresték? – Attila még halála után is ekkora „befolyással” bírt az ősök felett? – vajon miért? – milyen értékei voltak, hogy a hét fejedelmi személy ennyire odafigyelt ebben a fontos kérdésben rá?
- Miért látták be, hogy egyenlő jogú és értékű fejedelmeknek is kell egy legfőbb vezető?
- Miért tartotta Anonymus fontosnak kiemelni a szövegben, hogy „pogány szokás szerint” kötöttek vérszerződést? – akkor mi, a leszármazottak is pogányok vagyunk, vagy nem vagyunk pogányok, pedig tisztelettel és megbecsüléssel gondolunk a mai napig rájuk?!
- Ha már vérszerződést kötöttek, miért kellett még esküt is tenniük? – le is írták a szerződés szövegét, vagy ha nem írták le, akkor honnan tudták, hogy nem szegi-e meg valamelyikük az elkövetkező időkben?!
- Utódaik nevében is előre esküt tettek – miért gondolták, hogy ezt megtehetik –, miért tudták előre, hogy utódaik helyett is megtehetik, mert azok be is fogják tartani(?!)

www.best-m.hu

P4 FILMLEÍRÁS

Cím:	A repülő osztály
Eredeti cím:	Das Fliegende Klassenzimmer
Műfaj:	családi-ifjúsági
Ország:	német
Gyártási év:	2003
Hossz:	110 perc

Szereplő (k):

Jonathan Trotz:	Hauke Diekamp
Dr. Johann „Justus” Bökh:	Ulrich Noethen
Kreuzkamm professzor:	Piet Klocke
Robert Uthofft:	Sebastian Koch
Kathrin:	Anja Kling
Mona Egerland:	Theresa Vilsmaier
Martin Thaler:	Philipp Peters-Arnolds
Matz Selbmann:	Frederick Lau
Uli von Simmern:	Hans Broich-Wuttke
Kreuzkamm Junior:	Francois Göske

Stáb:

rendező:	Tomy Wigand
író:	Erich Kästner
forgatókönyvíró:	Henriette Piper
forgatókönyvíró:	Hermine Kunka
operatőr:	Peter von Haller
zene:	Niki Reiser
producer:	Peter Zenk
producer:	Uschi Reich
forgalmazó:	Best Hollywood Kft.

Tartalom

Jonathan csak 12 éves, de már a hatodik iskolába jár. Az utolsó esélye a lipcsei St. Thomas iskola, amely világhíres fiúkórusáról vált ismertté. Az igazgató, dr. Johann Bökh felveszi őt, és hamar kiderül, hogy Jonathan nem is kerülhetett volna megfelelőbb bentlakásos iskolába. Hamar összebarátkozik a szobatársaival – a szabadelvű Martinnal, a szégyellős Ulival, a kísérletező kedvű ifjabb Kreuzkammal és a mindig éhes bokszbajnokkal, Matzcal. A fiúk elviszik őt titkos találkozóhelyükre is, egy elhagyott vasúti kocsiba. Egy nap ott találnak egy rejtélyes idegent, a Nemdohányzót, akinek szintén van kulcsa a vagonhoz. Másnap reggel a fiúkórus koncertfelvételre készül a Miklós-templomban, amelyet azonban megzavarnak a „bejárók”, akik mindig ellenségeskednek az internátusbeliekkel. A bejárók elrabolják Kreuzkammot, és elégetik a kottákat. Nagy hógolyócsata következik, amit a bennlakók nyernek meg, ám a Justus gúnynevű igazgató, dr. Bökh büntetést ró ki rájuk: egy színdarabot kell előadniuk az iskola karácsonyi ünnepségén.

Nehéz jó darabot találni, de a gyerekek véletlenül rábukkannak egy viharvert levéltárcára a vasúti kocsiban, amelyben kézirat rejtőzik: A repülő osztály. A fiúk tűzbe jönnek, és amolyan Star Trek típusú űroperát akarnak színpadra állítani. Jonathan zenét komponál hozzá, és meg is rendezi. Még a bejárókat is érdekli az előadás, csapatuk vezére, a csinos Mona is beszáll a darabba, de főleg Jonathan kedvéért, aki szerinte nagyon édes kölyök. A dolog azonban bonyolulttá válik, amikor Justus meghallgat egy részletet, és azonnal megtiltja, hogy előadják a darabot. Jonathan dühbe gurul, és kivágja a kéziratot az ablakon, majd egy véletlen következtében tűz keletkezik, és ki kell hívni a tűzoltókat. Jonathan elismeri, hogy ő volt a hibás, de Justus is érzi, hogy indok nélkül nem tilthatja meg az előadást. Végül elmondja a diákoknak, hogy a darab saját nehéz iskolaéveire emlékezteti, mivel akkoriban ő és legjobb barátja, Robert is írt egy ilyen színdarabot. De azt sohasem adták elő, mivel Robert váratlanul elutazott, és azóta sem találkoztak. Justus mégis engedélyezi, hogy előadják a darabot, és a gyerekek is szereznek egy kellemes meglepetést neki: összehozzák Roberttel, aki nem más, mint a Nemdohányzó. A karácsonyi ünnepség végén a bejárók és a bentlakók együtt énekelnek, és Jonathan is az iskolában marad, ahol végre barátokra talált.

Mozi premier: 2004.04.15.

P5 ELEMZÉSI SZEMPONTOK

Mit jelent az igric szó? Ki volt az a híres magyar igric, akit a mai napig számon tartunk? (Tinódi Lantos Sebestyén) A nevében is benne van a jelző: lantos. Ő versbe szedve, rímelve, lantján önmagát kísérve, énekelve adta elő az eseményeket, és ennek köszönhetően maradt ránk sok magyar história. Ma már nehezen érthető a szövegezése, miért tartjuk akkor a mai napig mégis számon, miért nem írja valaki át, hogy könnyebben értelmezhető legyen? Milyen kapcsolódási pontokat találsz a *Vérszerződés* és Tinódi verselése között? Vajon nemzeti érték-e számunkra egy egykori vándorénekes hírvivő dala?! A középkorban ki gyűjtötte ezeket a híreket, aki könyvekben is értéknek tekintette, olyannyira, hogy rengeteg anyagi áldozatot is hozott érte? (Mátyás király) Ma a Széchenyi Könyvtárban őrzik ezeket a pótolhatatlan értékű nyomtatványokat, (miközben maga az épület is külön építészeti remekmű, vagyis érték). Miért felbecsülhetetlen, pótolhatatlan a régi nyomtatványok, könyvek értéke?